

การปลูกระนาดวงบ่อซีเมนต์



"การปลูกระนาดวงบ่อซีเมนต์ มีข้อดีตรงที่ผู้ปลูกสามารถที่จะควบคุมปัจจัยต่างๆ ได้ เช่น การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ ฯลฯ เพียงแต่ว่า ผู้ปลูกจำเป็นต้องมีความใส่ใจที่ดีเท่านั้น จึงประสบผลสำเร็จได้" นี่คือนำพูดของ คุณธนวัฒน์ รัตนถาวร เลขที่ 109 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290 โทรศัพท์ (085) 307-6842 เป็นเกษตรกรอีกรายหนึ่งที่ปลูกระนาดวงบ่อซีเมนต์ ที่เชียงใหม่ และคืนทุนภายใน 1 ปี

ปัจจุบัน คุณธนวัฒน์ ปลูกระนาดวงบ่อซีเมนต์ ประมาณ 170 วงบ่อ โดยปลูกพันธุ์ "แป้นรำไพ" มากที่สุด เนื่องจากมีจุดเด่นตรงน้ำหอม น้ำมาก เมล็ดน้อย หรือแทบจะไม่มีเมล็ด ทรงผลแบน ติดผลดก เป็นที่ต้องการของตลาด สามารถเก็บผลจำหน่ายหลังติดผลอ่อนราว 3 เดือนครึ่ง ถึง 4 เดือน เท่านั้น แต่มีจุดอ่อนคืออ่อนแอต่อโรคแคงเกอร์ และอีกสายพันธุ์ที่ปลูกคู่กันคือ พันธุ์ "พิจิตร 1" ที่มีจุดเด่นมากที่สุด ที่ทนทานต่อโรคแคงเกอร์ แต่จัดเป็นมะนาวผลใหญ่ เปลือกค่อนข้างหนา ทนทานต่อการขนส่ง แต่มีจุดอ่อนตรงเมล็ดมากและเก็บผลผลิตจำหน่ายหลังติดผลอ่อนราว 4 เดือน-4 เดือนครึ่ง ซึ่งนานกว่าพันธุ์แป้นรำไพ

ความจริงแล้วการคัดเลือกสายพันธุ์มะนาวเพื่อปลูกในวงบ่อซีเมนต์นั้น ทาง คุณนรินทร์ พูลเพิ่ม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการผลิตพืชที่เหมาะสมในเขตภาคเหนือตอนล่าง ศวพ. 2 พิษณุโลก ซึ่งเป็นบุคคลที่คิดค้นวิธีการปลูกระนาดวงบ่อซีเมนต์เป็นคนแรก ขณะที่เป็นนักวิชาการเกษตรอยู่ที่ ศูนย์วิจัยพืชสวนพิจิตร โดยอาจารย์นรินทร์บอกว่า ใช้พันธุ์มะนาวอะไรก็ได้ แต่จะต้องเน้นในเรื่องของความต้องการของตลาดเป็นหลัก และควรเป็นสายพันธุ์ที่ออกดอกและติดผลได้ง่าย อาทิ พันธุ์แป้นรำไพ (มะนาวแป้นรำไพ เป็นสายพันธุ์ที่มีเกษตรกรปลูกมากที่สุดในขณะนี้) พันธุ์แป้นจรรยา พันธุ์แป้นดกพิเศษ ฯลฯ

ในเรื่องของการนำกิ่งพันธุ์มะนาวมาปลูก เกษตรกรที่ใช้กิ่งตอนซึ่งราคาไม่แพงนัก แต่คุณภาพของกิ่งตอนจะต้องไม่อมโรค ตอนจากต้นที่มีความสมบูรณ์และแข็งแรง โดยเฉพาะการคัดเลือกกิ่งพันธุ์เพื่อนำมาปลูกในวงบ่อซีเมนต์นั้น จะต้องไม่ตอนกิ่งจากต้นที่เคยมีประวัติของการราดสารแพคโคลบิวทราโซลเพื่อ บังคับให้มะนาวออกนอกฤดูมาก่อน เพราะถ้าตอนกิ่งจากต้นที่ราดสารเมื่อนำมาปลูกในวงบ่อจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นมาก (มีการแตกใบอ่อนเข้ามา) ในขณะเดียวกันกิ่งตอนที่ให้นำมาปลูกควรชำในถุงไม่นานเกิน 1 เดือน ถ้า

เป็นกิ่งชำค้างปีจะพบปัญหาเรื่องรากขาด ไม่แนะนำให้อ้อมมาปลูก แต่ถ้าจะใช้ปลูกระยะยาวพันธุ์แป้นดกพิเศษ แนะนำให้ใช้กิ่งพันธุ์ที่เสียบยอดบน ต้นต่อส้มโวลคาเมอร์เรียว เนื่องจากมีสภาพต้นที่แข็งแรงและช่วยให้ต้นมะนาวมีอายุยืนยาวขึ้น

ระยะปลูก หรือระยะในการวางวงบ่อซีเมนต์

คุณธนวัฒน์ จะใช้วิธีการวางวงบ่อซีเมนต์แบบแถวเดี่ยว ใช้ระยะระหว่างต้น 3 เมตร และระยะระหว่างแถว 4 เมตร แต่หลังจากที่ปลูกระยะยาวในวงบ่อซีเมนต์ไปได้ราว 1 ปีเศษ คุณธนวัฒน์สรุปได้ว่าระยะปลูกที่ยังมีความห่างและส่วนตัวคิดว่าระยะระหว่าง ต้น 3 เมตร และระยะระหว่างแถว 3 เมตร น่าจะเหมาะสมที่สุด อย่างไรก็ตาม ระยะปลูกก็ขึ้นอยู่กับผู้ปลูกด้วยว่าจะมีความถนัดหรือแนวทางการปฏิบัติ งานอย่างไร

การเตรียมดินปลูก

วิธีของคุณธนวัฒน์ เมื่อวางวงบ่อซีเมนต์ตามระยะปลูกแล้ว จะใช้รถไถติดโรตารี ตีพรวนดินข้างวงบ่อซีเมนต์ให้ร่วน 1-2 รอบ จากนั้นจะใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก หรือเศษวัสดุเกษตรที่มีแล้วตีพรวนด้วยโรตารีให้คลุกเคล้าอีก 1 รอบ สุดท้ายหว่านด้วยปุ๋ยเคมี สูตร 12-24-12 ประมาณ 1-2 กำมือ ต่อวงบ่อ แล้วตีพรวนด้วยโรตารีอีก 1 รอบ เป็นอันเสร็จการเตรียมดินปลูก จากนั้นตักดินใส่ในวงบ่อซีเมนต์ให้เต็มจนพูน ส่วนดินบริเวณข้างวงบ่อที่หายไปนั้น พื้นที่ที่จะมีลักษณะคล้ายๆ ยกร่องให้สูงจากผิวดินเดิมเล็กน้อย ทำให้เป็นที่ระบายน้ำหรือร่องระบายน้ำไปในตัว

หลังการปลูกระยะยาวในวงบ่อซีเมนต์เสร็จ ควรมีการปักไม้หลักให้แก่ต้นมะนาว ไม่ให้ต้นโยกเมื่อถูกลมพัด เพื่อไม่ให้ระบบรากขาดจะส่งผลให้ต้นมะนาวชะงักการเจริญเติบโตพร้อมกับการวาง ระบบน้ำ เช่น มินิสปริงเกอร์ หัวน้ำหยด หรือสายน้ำพุ่ง ตามแต่สะดวก หรืองบประมาณที่มี เพราะน้ำเป็นหัวใจสำคัญในการปลูกระยะยาวในวงบ่อซีเมนต์ ผู้ปลูกต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง

เทคนิคการใส่วัสดุปลูกลงบ่อซีเมนต์

ที่ผ่านมาเกษตรกรที่ปลูกระยะยาวในวงบ่อซีเมนต์ส่วนใหญ่จะใส่วัสดุปลูกในวงบ่อ ซีเมนต์เพียงเสมอวงบ่อเท่านั้น เมื่อรดน้ำไปได้เพียงแค่วันเดียว วัสดุปลูกจะยุบตัวลงมาประมาณ 1 คืบมือ ถ้าเกษตรกรเติมวัสดุปลูกลงไป จะไปกลบถมต้นมะนาว ปัญหาเรื่องโรคโคนเน่าจะตามมา ดังนั้น ในการใส่วัสดุปลูกลงบ่อซีเมนต์จะต้องใส่ให้พูนเป็นภูเขาเลย และที่จะต้องเน้นเป็นพิเศษขณะที่ใส่วัสดุปลูกลงบ่อนั้นคือ จะต้องขึ้นเหยียบวัสดุปลูกขอบๆ วงบ่อ บริเวณตรงกลางวงบ่อไม่ต้องเหยียบ การใส่วัสดุปลูกให้เป็นภูเขาจะช่วยในเรื่องดินยุบลงมาเสมอวงบ่อได้นานถึง 1 ปี

ปลูกระยะยาวในวงบ่อซีเมนต์ 1 ปีแรก ก็คืนทุนแล้ว

คุณธนวัฒน์ เริ่มปลูกระยะยาวในวงบ่อซีเมนต์ เมื่อช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมามีบำรุงและดูแลให้ต้นมะนาวมีความสมบูรณ์เต็มที่ พอเดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 หรือหลังจากปลูกเพียง 8 เดือน เท่านั้น เมื่อใบมะนาวแก่มีสีเขียวเข้ม จึงเหมาะแก่การทำให้ออกดอก อาศัยจังหวะที่มีฝนทิ้งช่วงในเดือนตุลาคม งดการให้น้ำแก่ต้นมะนาว ประมาณ 4-5 วัน เมื่อใบมะนาวเหี่ยว ดุสลด จึงจะเริ่มให้น้ำอย่างเต็มที่ทุกๆ วัน ต้นมะนาวก็จะสดชื่น ใบเต่งสด ไม่นานก็จะแตกใบอ่อนมาใหม่พร้อมกับการออกดอก

ขั้นตอนการบังคับต้นมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ให้ออกนอกฤดู

คุณธนวัฒน์ บอกว่า ต้นมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ที่จะบังคับให้ออกนอกฤดูควรจะมีอายุเฉลี่ยอย่างน้อย 8 เดือน ถึง 1 ปี ก่อนที่จะเริ่มรดน้ำ จะต้องปลิดผลมะนาวที่ติดอยู่บนต้นทิ้งให้หมด อย่าเสียดาย เพื่อให้ต้นไม่ต้องมีภาระเลี้ยงผล จะเริ่มรดน้ำในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม

ใช้ผ้าพลาสติกที่กันฝนได้ หรือพลาสติกคลุมแปลงผักที่มีความยาวประมาณ 3 เมตร และกว้าง 1 เมตร มาคลุมรอบวงบ่อ โดยให้ชายของพลาสติกด้านหนึ่งมัดติดกับโคนต้นมะนาว ให้สูงราว 20 เซนติเมตร จากพื้นดินขึ้นมา สำหรับชายพลาสติกอีกด้านหนึ่งให้มัดติดกับวงบ่อซีเมนต์ จะต้องมัดให้ตึงและแน่น หลังจากคลุมพลาสติกและปล่อยให้ต้นมะนาวอดน้ำไปได้ 10-15 วัน จะสังเกตเห็นใบมะนาวมีอาการเหี่ยว ดูใบสลด หรืออาจจะพบใบร่วงบ้าง เมื่อครบ 10-15 วันแล้ว ให้แกะผ้าพลาสติกที่คลุมปากวงบ่อออก และให้น้ำแก่ต้นมะนาวตามปกติ

ข้อปฏิบัติดูแลรักษาต้นมะนาวในวงบ่อซีเมนต์

คุณธนวัฒน์ ยังได้บอกถึงรายละเอียดปลีกย่อยในการดูแลรักษาต้นมะนาวในบ่อซีเมนต์อีกหลาย เรื่อง เช่น การค้ำกิ่ง เนื่องจากการปลุกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์เป็นการปลุกพืชในพื้นที่จำกัด ช่วงที่ต้นมะนาวติดผลเป็นจำนวนมากอาจจะพบปัญหาการโค่นล้มของต้นหรือกิ่งฉีก หักได้ง่าย ผู้ปลูกจะต้องเตรียมการในเรื่องของการค้ำกิ่งหรืออาจจะทำเป็นคอกสี่เหลี่ยม หรือสามเหลี่ยมหรืออาจจะใช้ไม้ง่ามค้ำรอบๆ ต้น

เมื่อผลมะนาวในวงบ่อซีเมนต์เริ่มแก่และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ควรจะรีบเก็บจำหน่าย ไม่ควรปล่อยให้ทิ้งไว้บนต้นนานๆ เนื่องจากเมื่อต้นมะนาวเลี้ยงลูกในปริมาณมาก จะต้องใช้อาหารมากขึ้น ต้นมะนาวอาจจะทรุดโทรมได้ง่าย ซึ่งจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นและการบังคับให้ออกฤดูแล้งในปีถัดไป การตัดแต่งกิ่งหลังจากเก็บเกี่ยวผลมะนาวฤดูแล้งออกจากต้นหมดแล้ว เกษตรกรจะต้องตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรค กิ่งแห้ง กิ่งกระโถง และกิ่งที่ซ้อน ตัดแต่งให้เหลือแต่กิ่งหลักๆ เอาไว้ รวมถึงตัดแต่งกิ่งชายล่างๆ ของทรงพุ่มออก เพื่อไม่ให้พุ่มถึงพื้น

หลังจากที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมะนาวหมดต้นแล้ว จะต้องใส่วัสดุปลูกเพิ่มลงไป โดยใช้ดินร่วน 1 ส่วน ผสมกับปุ๋ยหมัก 1 ส่วน หรือใช้ดินร่วน 2 ส่วน ผสมกับปุ๋ยคอกเก่าที่สลายตัวแล้ว 1 ส่วน นำมาใส่เพิ่มลงในวงบ่อให้เต็มปากบ่อ มีลักษณะพูนเป็นหลังเต่า หลังจากนั้น ให้ใส่ปุ๋ย รดน้ำ ครั้งละ 5-10 นาที เพื่อเร่งการแตกใบอ่อนดูแลให้ต้นมะนาวมีความแข็งแรงและสมบูรณ์เพื่อเตรียมในการบังคับให้ต้นออกนอก ฤดูในปีถัดไป

สรุปข้อดี ของการปลุกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์

จากความสำเร็จของการปลุกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์ของคุณธนวัฒน์ รัตนถาวร ได้สรุปถึงข้อดี 3 ประการของการปลุกมะนาวในรูปแบบนี้คือ สามารถบังคับให้ออกดอกได้ตามที่เราต้องการเกือบ 100% หรืออาจจะกล่าวได้ว่า มีความแน่นอนกว่าวิธีการอื่นๆ การปลุกมะนาววิธีนี้เหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีเนื้อที่น้อย หรือคนที่สนใจที่จะทำเป็นอาชีพเสริม ปลูกบนดาดฟ้าก็ได้ ท้ายสุด จากการคำนวณถึงต้นทุนในการผลิตจะสูงในครั้งแรกเพียงครั้งเดียว คือ การจัดซื้อวงบ่อ แต่ต้นทุนในการใช้สารปราบศัตรูพืช ปุ๋ย และฮอร์โมน น้อยกว่าการปลูกในสภาพสวนหรือสภาพไร่

ใน 1 ปี ที่ผ่านมา คุณธนวัฒน์ เก็บผลมะนาวขายได้ตั้งแต่ราคาผลละ 1 บาท จนถึงราคาผลละ 6 บาท พบว่า การปลูกรมะนาวในวงบ่อซีเมนต์บังคับให้ออกดอกในเดือนตุลาคม มีผลมะนาวขายในเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ก็สามารถคืนทุนได้ ใน 1 ปีแรกเท่านั้น และในปีถัดไปย่อมสร้างผลกำไรได้อย่างแน่นอน

Cr. <http://fws.cc/aggr4/index.php?topic=323.0>